

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo vymezení základních pojmů, které jsou pro pochopení této problematiky nezbytné, vymezení specifík výslechu dětí a rozebrání nezbytných kroků vyšetřujícího k tomu, aby výslech dítěte mohl být proveden jen jednou.

V první kapitole jsem vymezila základní pojmy této oblasti, tj. výslech, výpověď, vysvětlení, dítě, týrané dítě a sexuálně zneužívané dítě. Dále jsem shrnula obecnou charakteristiku výslechu, tak aby vytvořil základní rámec tohoto institutu.

V druhé kapitole jsem se věnovala vývoji dětské psychiky a jejím zvláštnostem, jelikož právě specifika tohoto vývoje ovlivňují průběh výslechu a jejich znalost je pro vyslýchajícího klíčová. Jedině vyslýchající, který je obeznámen s touto problematikou může řádně připravit a kvalifikovaně vést výslech dítěte. Jednotlivá specifika jsem nejprve popsala jednotlivě a v druhé části této kapitoly jsem zohlednila vývojové zvláštnosti jednotlivých věkových kategorií. Dětská psychika se rychle vyvíjí, takže stupeň vývoje dětské psychiky pro jednotlivé věkové kategorie se radikálně liší.

Stěžejní kapitolou této práce je třetí kapitola, ve které se zabývám již samotným výslechem dětí. Výslech je zde popsán od přípravy, přes vlastní výslech až po jeho dokumentaci s důrazem na vymezení specifík těchto výslechů. Začátek této kapitoly rozebírá jednotlivé body přípravy výslechu dítěte, neboť jen řádně a pečlivě provedená příprava je důležitým prvním krokem k úspěšně provedenému výslechu. V rámci přípravy by vyslýchající měl zjistit co nejvíce informací o vyslýchaném dítěti, zvolit místo výslechu a zajistit technické vybavení, které bude potřeba a dále zajistit přítomnost všech osob, které u výslechu musí nebo mohou být přítomni. Následuje část pojednávající o průběhu výslechu dítěte. Vyslýchající musí nejdříve zvolit vhodný způsob zajištění přítomnosti dítěte u výslechu. Před samotným výslechem je důležité, zda se vyslýchajícímu podaří navázat s dítětem kontakt. Po navázání kontaktu nesmí vyslýchající zapomenout dítě přiměřeně k jeho věku poučit. Důležitost poučení jsem se snažila poukázat na příkladu z praxe podpořeného rozhodnutím Nejvyššího soudu. Vlastní výslech začíná volným vypravováním dítěte, do kterého by vyslýchající neměl zasahovat. Tato fáze je velmi důležitá, neboť během ní má vyslýchající možnost zjistit podstatné informace o vyšetřovaném případě i o osobě vyslýchaného dítěte. Ve volném vypravování dítěte totiž nedochází k tolika deformacím jako v jeho odpovědích na otázky. Po skončení volného vypravování následují otázky. Vymezila jsem otázky, které jsou nepřipustné, otázky nesoucí určitá rizika (i s možnostmi jak se těmto rizikům vyhnout) a otázky, které mohou vyslýchajícímu pomoci překonat zdánlivě

zapomenuté a rozpaky dítěte vypovídat. Zvláštní pozornost jsem věnovala výslechu pomocí demonstračních pomůcek, kterými jsou v současnosti loutky „Jája“ a „Pája“. Tyto loutky mají dle mého názoru velký význam pro výslech dítěte, jelikož umožňují výslech i menších dětí, které nemají ještě zcela vyvinuté komunikační schopnosti nebo jsou mentálně zaostalí. Pomáhají překonat ostych dítěte, neboť pro dítě je mnohem snazší ukázat než říct. Důležité mi přišly i specifika výslechu vzhledem k okolnostem, ke kterým je dítě vyslýcháno. Jinak bude vyslýchající postupovat v případech dítěte, které se podílelo na trestné činnosti a jinak v případech dítěte v postavení poškozeného. V případě poškozených dětí jsem se více zaměřila na sexuálně zneužívané děti, u kterých by měl výslech být prováděn zvlášť citlivě a jejichž výslech klade na vyslýchajícího mimořádné nároky. V následující části jsem shrnula nejčastější chyby vyslýchajícího, kterých by se neměl během výslechu dopustit. Pokračuji způsobem ukončení výslechu, před nímž nesmí vyslýchající zapomenout dát prostor pro otázky zúčastněných osob a náležitosti dokumentace výslechu. Jen řádně provedená dokumentace včetně kvalitně sepsaného protokolu o výslechu mohou obstát během dokazování v řízení před soudem. Předposlední částí této kapitoly jsem věnovala problematice opakování výslechu. Jak už naznačuje cíl této diplomové práce, vyšetřovatel by měl postupovat tak, aby v průběhu trestního řízení byl výslech dítěte proveden jen jednou. Nejprve jsem popsala psychologické aspekty opakování výslechu. Poté jsme se pokusila přiblížit právní aspekty výslechu dítěte. V rámci jednotlivých fází trestního řízení, a to pro postup před zahájením řízení, přípravné řízení a řízení před soudem jsem vymezila způsoby výslechu dítěte dle trestního řádu a pokusila jsem se upozornit na nejčastější procesní chyby. Závěrem této práce se zabývám problematikou hodnocení výpovědi. I zkoumání věrohodnosti výpovědi dítěte má svá úskalí. Zajímavé postřehy přinesl rozbor znaleckých expertíz z let 1976 až 1983.

Závěrem bych chtěla podotknout, že z uvedených možností provedení výslechu dětí, mě nejvíce zaujala spolupráce s dětskými krizovými organizacemi, které umožňují nejen odbornou pomoc při vedení výslechu, ale mohou poskytnout dítěti a jeho rodině i následnou péči a pomoc. Je ale otázkou, zda by v těchto případech měl roli vyslýchajícího zcela převzít psycholog a role vyšetřovatele by měla zůstat omezena na zajištění základních formálně procesních úkonů administrativního charakteru. I když považuji přítomnost psychologa u výslechu dítěte za velice přínosnou, vedení výslechu by mělo zůstat na vyšetřujícím, který na základě svého vzdělání a zkušeností musí zajistit, aby výsledný výslech mohl být použit jako důkaz v následném soudním řízení.